

מעשה מעני ומרגלית

סיפור של חרות

ספר רבנו ז"ל מעשה בעני אחד שהיה מתפרנס מטיט, שהיה חופר טיט ומוכרם, פעם אחת כשחפר מצא אבן טוב שהיה שויו הון רב מאד ולא ידע כמה שויו והלך לסוחר שיקאמוד אותה בשויה, וענה לו הסוחר שאין בזה המדינה אדם שיוכל לשלם שויו, כי הוא שוה הון רב, וצריך ליסע עבור מכירתה ללונדון לעיר המלוכה, אולם הוא היה עני ולא היה לו כסף ליסע, והלך ומכר את רכושו הדל והלך מבית לבית לאסוף נדבות עד שהספיק לו ליסע עד הים,

ורצה לעלות על הספינה, אולם לא היו לו מספיק מעות, והלך להקאפיטאן והראה לו המרגלית, כשראה הקאפיטאן את האבן הבין שאדם עשיר הוא ולקחו על הספינה בכבוד גדול, ונתן לו חדר מיוחד ממדריגה הראשונה וסדר לו כל התענוגים כאחד מהנגידים הגדולים, מהחדר שלו היה לו חלון שפנה לים, והוא היה תמיד מתעלס ומשמח נפשו עם המרגלית ובפרט בעת האכילה היה משתעשע עמה כי השמחה והרחבת הלב טובה ורפואה שיתעכל המאכל בנקל,

פעם אחת כשישב לאכול כהרגלו והמרגלית היתה מונחת על השלחן בשביל להתעלס בה ומרוב עיפותו נרדם, בינתיים בא המשורר ולקח את המפה והפירורים שעליה עם המרגלית, כי לא ידע שיש עליה מרגלית, והשליך הכל לים, כשהקיץ משנתו והבין כל זה היה לו צער גדול וכמעט שיצא מדעתו כי מה יעשה עתה, הרי הקפיטאן הוא גזלן שיהרוג אותו בעד מחיר הנסיעה, על כן עשה את עצמו שמח כאלו לא ארע דבר,

והנה הקפיטאן היה בכל יום בא לחדרו לדבר עמו, וכשבא אליו הקפיטאן לא הבחין על פניו מאומה, כי הוא עשה את עצמו שמח עד שלא הכיר בו שום שינוי, אמר לו הקפיטאן הלא אני רואה שהנך אדם חכם וישר לב, ובכן ברצוני לקנות הרבה תבואה ולמוכרה בלונדון ובזה אוכל להרויח הרבה, אולם אני ירא שמא יאמרו שאני גנבתי את הכסף לקניית התבואה, על כן יהיה נא הקנין על שמך ואני אשלם לך עבור זה סכום רב, והוטב הדבר בעיני העני ועשו כן,

והנה כשבאו ללונדון מת הקפיטאן ונשאר הכל אצל זה העני, והיה ערך התבואה כפל כפלים מערכו של המרגלית.

כשסים רבנו ז"ל את הספור אמר המרגלית לא היתה שלו, והא ראה שנקאבד ממנו. התבואה כן היתה שלו והא ראה שנשאר אצלו. און וואס ער איז געקומען צו זיין זאך איז נאר ווייל ער האט זיך דער האלטן¹.

¹ ומה שהוא הגיע לדבר שלו – הוא רק מפני שהחזיק עצמו.

- מתפרנס מהטיט. עולם שלם של טיט. טוב לו שם. מהות העבדות זה הפחד להעז. לצאת. לנסות. לפעמים הקבה פורץ לך לעולם. זורק יהלום.
- היציאה מהמקום. לא להסתפק באותו מקום, בשווי המקומי. להעז.
- התערבות אלוקית. מרגלית
- מעבר לעולם המשמעויות- כסף מול שווי. הוא יודע לספר לקפיטן שיום יבוא והוא יהיה משהו. מאמין בעצמו.
- הוא כבר יודע לשווק את עצמו. לספר סיפור. לומר שיש לו פוטנציאל. זה לא מה שאתה רואה מה שיש בי.
- עושה מה שמוטל עליו- להגיע עד הים.
- חלום, יוצא מהווה אפשרויות. חופש.. מתעלס באהבתה.
- תפקיד הקפיטן. לא לאפשר לנו לחזור אחורה. איום.
- החזיק את עצמו. זו המרגלית האמיתית. האיכויות. אל תראוני שאני שחרחרת. מה נשאר בפנים. כמו עם ישראל והמשכן. הוא כבר ראה עולם. הוא יודע שיש דברים אחרים. עשה עצמו שמח. אמיתי. רואים עליו שהוא איש חכם וישר לב
- הקפיטן יכול למות בסוף. הוא רק שלב מעבר. עשה עצמו- חרות. פעולה. כמו באהבה.
- הקפיטן מזהה בו משהו אחר. אמין. שלם.
- תבואה מול יהלום. התבואה שלו. היא עוסקת בזריעה, באמון, ברקבון וצמיחה. איכויות יותר חרותיות. יהלום הוא ממלכת המושלמים. סוג של עבדות התבואה יותר מתאימה לו, למי שמחפש חרות. היא ממשיכה להתקיים בעולם גם אחר כך. יהלום זהמשהו חד פעמי שלא מוליד.
- משל ליציאת מצריים. עם שמתפרנס מהטיט. הנושא הוא התבן. מפתים אותו באמצעות הרכוש- רכוש גדול וכו'. מדבר. אך הכל במטרה להעביר אותו אל עולם המשמעויות- מן, מן הוא מה הוא. את זהיש לאכול. ואז להגיע למתן תורה, ולתורה, שעניינה- חכמה וישרות לב. אך המסקנה של הכל זוהי התבואה- הכניסה לארץ ישראל, שהיא ארץ החרות, ארץ שניתן להתנהג בה על פי חוקי הנשמה – כאן בארץ.